

Найбільш суперечливим є включення фінансового результату від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів, а також фінансового результату від зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу в інший операційний дохід.

Тепер сільськогосподарські товаровиробники повинні визначати доходи (витрати) і фінансовий результат не тільки від реалізації біологічних активів і сільськогосподарської продукції, а також від первісного визнання активів (1 складова) і від зміни їх справедливої вартості на дату балансу (3 складова). При цьому фінансовий результат від першої і третьої складової необхідно включити в інший операційний дохід.

Таким чином, визначений фінансовий результат підприємства буде збільшений на суму збільшення справедливої вартості активів у порівнянні з першою їх оцінкою і на суму збільшення справедливої вартості активів на дату балансу.

Нажаль така методика визначення фінансового результату вводиться тільки для сільського господарства. Підприємства інших галузей визначають фінансовий результат діяльності за загальноприйнятою методикою, тобто як різницю між доходами від реалізації продукції і собівартістю реалізованої продукції. В жодному разі! Ще і це потрібно скасувати, бо ми не бачимо реальний результат. Зараз він викривлений і його важко аналізувати.

Висновки. Узагальнюючи результати досліджень можна зробити висновок, що зумовлені П(С)БО 30 зміни ще більше ускладнили облік та процес складання звітності, показники Звіту про фінансові результати мало інформативні, а отже, всі проблеми практичного ведення бухгалтерського обліку в сільському господарстві негативно впливають на економіку в цілому. Щоб зупинити цей процес, необхідно, насамперед переглянути існуюче законодавство щодо обліку господарської діяльності в Україні, що орієнтується на світовий досвід господарювання. Варто пам'ятати, що не все, запозичене із-за кордону, є прийнятним для ефективного розвитку української економіки.

Література

- 1) Кучеренко Т. Відображення біологічних активів у фінансовій звітності сільськогосподарських підприємств//Бухгалтерський облік і аудит.-2007.-№7.-с.46-49.
- 2) Михайлов М.Г. Проблемні питання запровадження П(С)БО 30 «Біологічні активи»//Облік і фінанси АПК.-2006.-№12.-с.103-107.
- 3) Сук Л.К. Облік біологічних активів//Облік і фінанси АПК.-2006.-№9-10.-с.128-134.
- 4) Харитонова А. Переоцінка біологічних активів і сільгосппродукції на дату балансу//Баланс-Агро.-2007.-№19.-с.18-20.
- 5) П(С)БО 30 "Біологічні активи" затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 № 790.

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В ГАЛУЗІ БУРЯКІВНИЦТВА

Крицький В.Д.

Науковий керівник : к.е.н., доцент Кафлєвська С.Г.

Аналізується розвиток галузі буряківництва. Обґрунтування потреби і створення модельного бізнес-плану вирощування цукрових буряків у Агропромисловому науково-виробничому підприємстві «Візит».

Постановка проблеми. Як нам відомо на сьогодні галузь буряківництва знаходиться у вкрай важкому становищі. Якщо у 1990 році рівень рентабельності виробництва цукрових буряків в аграрних підприємствах України становив 29,5% і більше, то у 2005 - 2008 роках становить 5% - 7% . На сьогодні державою створюються умови, які начебто дають змогу буряківникам реалізувати свій інтерес розвитком підприємницької діяльності. Проте, незважаючи на певні начебто позитивні зрушення галузь буряківництва знаходиться у стані затяжної економічної кризи. Саме тому підприємствам потрібно складати бізнес - плани для залучення додаткових коштів для нарощування обсягів виробництва цукрових буряків [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Велика кількість авторів вважають, що за умов ринкової системи господарювання жодне підприємство не може працювати прибутково без ретельно підготовленого бізнес - плану (Стефан Л.П. Кошелєва В.М.).Також доцільність складання бізнес – планів виробництва цукрових буряків описувались у статтях Єськова О.Л. та Помазан М.О. Про бізнес-план – як невід’ємну частину стратегічного планування описував Жирко М.С.

Мета дослідження. Аналіз літератури переконує, що за умов ринкової системи господарювання жодне підприємство не може працювати прибутково без ретельно підготовленого плану. Тому метою є обґрунтувати статті витрат і розробити, як зразок, модельний бізнес-проект вирощування цукрових буряків у АПНВП „Візит”

Виклад основного матеріалу. Бізнес – план – це комплексний документ, який відображає у цілісному вигляді найважливіші аспекти і характеристики діяльності підприємства, визначає конкретні цілі та засоби їх досягнення.

Застосування бізнес – планів сьогодні стає вкрай актуальним із трьох причин

1. Ринкова економіка набирає оберти: в неї увійшло нове покоління підприємців. Більшість з них не керувала будь – яким комерційним підприємством.

2. Конкурентне ринкове середовище змусить і досвідчених керівників по – іншому прораховувати свої майбутні кроки і готуватись до боротьби з конкурентами.

3. Одержання інвестицій чи кредиту багато в чому залежить від уміння обґрунтувати заявки, якості виконаних розрахунків, приведеної аргументації у представлених проектах[2].

В галузі буряківництва для одержання високого прибутку в першу чергу потрібно одержання високих урожаїв цукрових буряків на різних площах посіву. Проте проаналізувавши динаміку розвитку бурякоцукрового підкомплексу України бачимо досить плачевну тенденцію.

Таблиця 1

Основні показники діяльності бурякоцукрового підкомплексу України

Роки	Зібрана площа, тис. га	Урожайність, ц/га	Валове вироб-ництво, тис.т	Виробництво цукру, тис.т
1990	1605	276	44264	5388
1995	1448	205	29650	3500
2000	747	177	13199	1552
2003	773	201	10365	2486
2004	697	238	16600	1788
2005	652	248	15468	1666
2006	825	285	22340	2595
2007	584	292	17065	1859
2007 до 1990, %	36,4	105,8	38,6	34,5

Як бачимо по всіх показниках починаючи з 1990 року спостерігається падіння. Лише урожайність дещо збільшилась. Проте навіть така урожайність не зможе принести бажаного прибутку. Бізнес – план покликаний вирішити ці проблеми.

Однак перед розробкою бізнес – плану потрібно розглянути структуру виробників цукрових буряків. Дізнатися про тенденції які існують в галузі.

Вироблених у 2007 році – 17,1 млн. т цукрових буряків розподілились наступним чином:

- Сільськогосподарські підприємства – 9,5 млн. тонн (55%);
- в т.ч. підприємства інтегровані в холдинги (компанії) разом з цукровими заводами – 4,7 млн. тонн (27,5%);
- Цукрові заводи – 3,6 млн. тонн (21%);
- Господарства населення – 2,5 млн. тонн (15%);
- Фермерські господарства – 1,5 млн. тонн (9%);

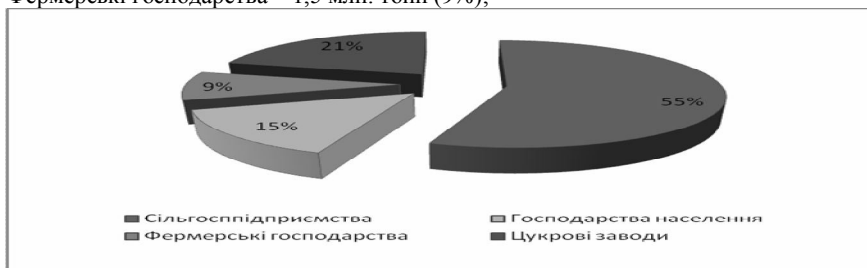

Рис. 1. Структура виробників цукрових буряків

Виходячи із структури найбільшу частину у виробництві цукрових буряків займають сільгосп підприємства.

Саме до таких підприємств відноситься АПНВП «Візит» яке знаходиться у Вінницькій області с. Томашпіль. Дане підприємство спеціалізується на виробництві зернових та олійних культур, значно меншу частку у виробництві займає тваринництво.

АПНВП «Візит» починаючи з 2005 року також займається вирощуванням цукрових буряків в чому досягли певних успіхів маючи в 2007 році урожайність 400 ц/га. Але зважаючи на ситуацію яка сьогодні склалася для подальшого виробництва цукрових буряків потрібно залучати додаткові кошти у вигляді інвестицій чи кредитів, а дані форми залучення коштів неможливі без створення бізнес – плану.

Для розробки бізнес – плану в першу чергу нам потрібні дані на основі яких буде безпосередньо розроблятися бізнес – план.

Вихідні дані: площа посіву — 100 га за прикладом якого неважко буде здійснити розрахунки для площі 200, 400, 500 га та більше; урожайність — 500 ц/га; цукристість — 16%; валовий збір цукросировини — 50000 т; реальна закупівельна ціна цукрових буряків (без ПДВ) — 195 грн./т.

У АПНВП «Візит» застосовується таке чергування культур у бурякових сівозмінах:

- 1) багаторічні трави;
- 2) озима пшениця;
- 3) цукрові буряки;
- 4) кукурудза на зерно;
- 5) ячмінь з підсівом багаторічних трав;

Звичайних для зерно-буряківничо-тваринницького напрямку:

- 1) багаторічні трави;
- 2) озима пшениця;
- 3) цукрові буряки;
- 4) горох;
- 5) озима пшениця + озиме жито на зелений корм;
- 6) кукурудза на зелений корм і силос;
- 7) озима пшениця
- 8) цукрові буряки;

У зв'язку з надзвичайно важливим значенням рівня цін на сировину та цукор, від яких залежить увесь механізм взаємовідносин у цукробураківній галузі, актуальним є економічно обґрунтоване визначення собівартості продукції.

Як на цукросировину, так і на цукор Інститутом цукрових буряків УААН пропонується в основу визначення собівартості продукції покласти нормативний метод визначення рівня врожайності та витрат, оскільки фактичні витрати й існуюча в країні система звітності унеможливають виконати науковий аналіз виробництва[1].

Рівень витрат на виробництво цукрових буряків:

1) *Насіння.* Норма висіву — дві посівні одиниці інкрустованого або дражованого доброякісного насіння на 1 га. Вартість насіння з розрахунку на 1 га становить 851,09 грн

2) *Мінеральні добрива.*

При розрахунку доз мінеральних добрив (табл.2) під урожайність 50 т/га враховували низьку забезпеченість ґрунту поживними речовинами, а також необхідність внесення не менше 20 т органічних добрив на 1 га. Органічними добривами підприємство забезпечене оскільки розвиває тваринницьку галузь. Що як наслідок збільшує урожайність. Витрати ж на внесення мінеральних добрив становитимуть 3959,87 грн

Таблиця 2

Розрахунок потреби мінеральних добрив

Добрива	Норма на 1 га, кг
	д. р.
Азотні (аміачна селітра, карбамід, аміачна вода)	170
Фосфорні (суперфосфат)	160
Калійні (каїніт)	185
Усього	515

В основних районах бурякосіяння за ряд років добре відпрацьована інтенсивна технологія вирощування і збирання цукрових буряків.

3) *Техніка + агрегування*

Оскільки АПНВП «Візит» уже не перший рік займається вирощуванням цукрових буряків, то певна техніка для його виробництва уже є в наявності, але вона є досить застарілою тому для досягнення поставлених завдань потрібно додатково закупити: автомобіль Камаз-5511; культиватор АРВ-8,1-02; машину для підготовки гербіцидів — АПЖ-12; гичкозбиральну машину БМ-6Б (МБП-2,7); коренезбиральну машину КС-6Б або РКМ-6

Загальна вартість капіталовкладень становитиме 920 тис. грн.

Таблиця 3

Рівень витрат на виробництво цукрових буряків (за технологічною картою)

Статті витрат	Орієнтовані витрати на	
	1 га, грн	100 га, грн
<i>Прямі матеріальні витрати з них:</i>		
Насіння та посадковий матеріал	851,09	85109,71
Мінеральні добрива	3959,87	395987,46
Нафтопродукти	565,98	56598,74
Оплата робіт і послуг сторонніх організацій	283,07	28307,21
Решта матеріальних витрат	324,45	32445,14
<i>Прямі витрати на оплату праці</i>	14,57	1457,68
<i>Інші прямі витрати та загальнопромислові витрати всього з них:</i>	748,76	74874,6
Амортизація необоротних активів	21,63	2163
Відрахування на соціальні заходи	2,35	235,1
Решта інших прямих та загальнопромислових витрат	724,76	72476,48
<i>Виробнича собівартість всього</i>	6747,80	674780,56
<i>Собівартість 1 т, грн</i>	134,95	

Розрахунки постатейних витрат на виробництво цукрових буряків проведені відповідно до типового положення з планування, обліку і калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств з метою забезпечення єдності в складі й класифікації витрат.

За існуючої реальної закупівельної ціни за 1 т цукрових буряків на рівні 195 грн./т (без ПДВ) економічні показники проекту будуть наступними

Цукросировини — 195 грн./т • 50 т/га • 100 га = 975000 грн.

Витрати: 134,95 грн./т • 50 т/га • 100 га = 674750 грн.

Прибуток: 975000 грн. - 674750 грн. = 300250 грн.

Рентабельність: $(300250 \cdot 100) / 674750 = 44,49\%$

Строк окупності капітальних витрат: $(920000 / 300250) = 3,06$

Реальна виручка від реалізації продукції:

Обґрунтування необхідності державної фінансової підтримки виробництва цукрових буряків.

У результаті екстенсивного розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні за останні 35 років в основних районах бурякосіяння значно знизилася природна родючість ґрунтів. Так, вміст гумусу в орному шарі ґрунту зменшився з 4,3 до 3,3%; із 750 тис. га орних земель, відведених під бурякові сівозміни, 336 тис. га (45%) мають кислу реакцію ґрунтового розчину.

Поряд із зниженням природної родючості за роки економічної кризи різко знизилась і ефективна родючість ґрунту через зменшення у 3—4 рази кількості внесення мінеральних і, особливо, органічних добрив. У більшості сільськогосподарських підприємств порушено бурякові сівозміни, зросли забур'яненість полів та ураження рослин шкідниками і хворобами.

З метою відновлення родючості ґрунтів і значного підвищення врожайності цукрових буряків (з 28 до 45-50 т/га) сільськогосподарським підприємствам необхідна тимчасова державна фінансова допомога у вигляді грошових субсидій, які будуть використані для збільшення кількості мінеральних та органічних добрив, що вносяться під посіви цукрових буряків, для вапнування кислих ґрунтів з гідролітичною кислотністю ґрунтового розчину понад 2 мг. екв. на 100 г ґрунту та здійснення інших меліоративних робіт (цїлювання, зрошення, ґрунтозахисні заходи [1]).

Пропозиції для інвесторів.

Запропонований бізнес-проект — нормативно-розрахунковий удосконалений з урахуванням місцевих ґрунтово-кліматичних та організаційно-економічних умов АПНВП «Візит».

За всіх умов ключовими проблемами проекту є:

- необхідність висіву насінням екстра-класу апробованих для зони гібридів;
- обов'язкове внесення оптимальних доз органічних і мінеральних добрив, вміле застосування хімічних засобів захисту рослин з урахуванням запасів поживних речовин у ґрунті, стану поля та планової врожайності;
- розміщення цукрових буряків після озимої пшениці, попередником якої є багаторічні трави, чистий або зайнятий пар і висів після цукрових буряків ячменю, який добре використовує післядію добрив, внесених під пшеницю й цукрозі буряки;
- віддання переваги оренди землі для ланки сівозміни із 3-х полів "озима пшениця — цукрові буряки — ячмінь" перед одним полем цукрових буряків;
- обов'язкове комплексне виконання всіх агротехнічних прийомів у встановлені строки;
- своєчасне й повне забезпечення підприємства необхідними матеріальними засобами, а також навчання спеціалістів і механізаторів;
- здешевлення витрат і збільшення прибутку шляхом підвищення навантаження на одиницю техніки на основі двозмінної роботи агрегатів, використання їх на інших об'єктах (здача в оренду) і т. п.;
- першочерговість оновлення ключової бурякової техніки — сівалок точного висіву і бурякозбиральних машин;
- об'єктивне визначення цукристості коренеплодів при прийманні на цукрових заводах, що може збільшити прибуток на 10—15%.

Висновки. Бізнес – план допомагає підприємству оцінити витрати пов'язані з вирощуванням цукрових буряків, а також порівняти їх з можливими цінами реалізації для визначення потенційної прибутковості. В нашому випадку в АПНВП „Візит” з розрахунку на 100 га валовий збір цукросировини становитиме 50 т з га. Розрахунок який проводився згідно технологічних карт та нормативних довідників по вирощуванню цукрового буряка. При ціні 195 грн за т рентабельність становитиме 44,49%.

Література

1. Бондар В.С., Фурса А.В. Особливості складання бізнес – проекту виробництва цукрових буряків // Економіка АПК. – 2007. - №6 – С 35-40
2. Гурська Л.Л. Бізнес – планування як засіб залучення інвестицій // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. - №7 – С 38-41.
3. Штефан Л. Кошелєва В. Бізнес – план як складова функціонування підприємства. – 2008. - №6 – С – 15-17.